

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 2 1 2 A 1 0 3 1 2

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2021. augusztus 24., kedd / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza, vagy az irányítottat (1.), vagy a kevésbé irányítottat (2.)! A dolgozat terjedelme minimum 400–600 szó. Összesen 30 pont érhető el.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

1.	2.

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően! Ha rosszul fogalmazott, húzza át a szót vagy a mondatot, és írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot 0 ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Üres oldal

1. Irányított irodalmi fogalmazás Karinthy Ferenc: Panaszkönyv című novellájának részlete alapján

Roston sült fogast rendeltek tartármártással, melléje idei fejessalátát, külön lelkére kötve a pincérnek, hogy ezt előre kérem, hozzá ecetet, olajat, mustárt, borsot, cukrot és sót, mert magam szeretem elkészíteni [...]. Sört is rendeltek, jégbe hűtve, ez is jöhet azonnal. A pincér mindent elismétel, följegyez, eltűnik; s gyomrom-agyam „rááll” a gondos mérlegelés után kiválasztott ételekre, képzeletben már keverem a salátát, farigcsálom le a foszlós fehér húst a fogas¹ karcsú gerincéről, a mártás sűrű sárgájába fürdetve. De nem kapok semmit, tíz perc, húsz perc, se sört, se salátát, sem a halat, pedig az étteremben több a felszolgáló, mint a vendég, s ingereim lassanként önmaguk ellen fordulnak, a boldog felajzottságból rángóideges türelmetlenségbe, majd epekeserű dühbe. Fél óra múlva végre sikerül odaintenem a pincéremet.

- Mi van azzal a fogással meg a többivel?
- Fogas? Az kifogyott – közli álmos-egykedvűen, s már húzza is ki az étlapról.
- És ezt csak most mondja?
- Tessék talán egy hagymás rostélyost.

Újabb húsz perc elmúltával derül ki, hogy a hagymás rostélyos is elfogyott. Erre már bennem is fölmeleg a pumpa, a panaszkönyvet kérem.

Egyszerre megelevenedik körülöttem az eddig oly bágyadt-unalmas helyiség, feltűnik a főpincér, majd maga a sötét-ünnepélyes üzletvezető.

- Mit tetszik parancsolni?
- A panaszkönyvet.
- No, de mi a probléma?
- Majd beírom.

Kénytelen-kelletlen odaadják, messziről sandítva felém, hogy miként rombolom az egzisztenciájukat. A panaszkönyvbe ezt jegyzem be: "Ezen étterem ételeinek, italainak kiváló minősége, az ízléses tálalás, a felszolgálók készsége és udvariassága a legmagasabb igényeket is kielégítheti, és minden tekintetben méltó vendéglátóiparunk hírnevéhez. Hálás köszönettel" név, lakcím.

Elviszik, s látom, kissé arrébb összebújnak fölöttem. Megnyugvás, fölélénkülés. Csakhamar kiderül, hogy akad még egy fogas a konyhában, remek félholdívében máris ott pompázik asztalomon, hozzá jéghideg sör, saláta, minden. Négy pincér is sűrűg körülöttem, jó étvágyat kívánnak, újabb fűszereket hoznak, gyöngéd érdeklődéssel tudakolják, hogy ízlik-e. Utána somlói galuskát ajánlanak: akkora haboscsokoládés tésztahegy, megmászni is sok volna.

– Hiába no, harminc éve a szakmában, az már valami – mosolyog büszke-cinkosan a pincérem, s kezdi felsorolni, hogy ki mindenki hírességet szolgált ki. – Mert a vendég, az az első, kérem, ezért fáradunk: hát jólesik az embernek, ha megbecsülik az igyekezetét...

– Örülünk, hogy meg volt elégedve – kedveskedik a főúr is, míg fizetek. – Istenem, megtesszük, ami tőlünk telik...

– Legyen máskor is szerencsénk! – búcsúzik baráti fenségesen az üzletvezető, s még a piros arcú szakács is kikukkant a konyhaajtón, bizalmasan felém kacsint.

(<http://mek.oszk.hu/02600/02675/02675.htm#25>)

¹ Édesvízi, finom húsú halfajta.

Szempontok:

- Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélésmódot!
- Mutassa be, milyen rendelést ad a vendég, és hogyan látja képzeletében a fogásokat! Írja le, hogyan fogadja a pincér a rendelést! Vizsgálja meg a vendég és pincér közti kommunikációt, majd azt, mit vált ki ez a vendégből! Fejtse ki, mi okozza a pincérek hozzáállásának változását, valamint mutasson rá arra is, miben mutatkozik ez meg!
- A novellából kiindulva fogalmazza meg, mit tett volna Ön – vendégként – hasonló helyzetben! Értelmezze a „Mert a vendég, az az első, kérem...” pincéri kijelentést, majd mondjon véleményt annak igazságtartalmáról a történet tükrében!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

2. Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Karafiáth Orsolya: Szomszédok, 2014. című novellájának részlete alapján

A Család – senki nem tudta a nevüket, mert nem volt kint se a kapucsengőn, se a postaládán, hát mindenki csak így emlegette őket, hangsúlyosan nagybetűvel – voltaképpen az egész házon uralkodott. Nem mintha bármit is tettek volna a lakóközösségért, amit egyébként csak azért lehetett az együttlakáson kívül közösségnek nevezni, mert összetartotta őket a félelem, de éppen ellene sem. [...] A Család tagjai nem bántottak senkit, igazán nem is zavartak senkit, nem is köszöntek senkinek. Olykor ugyan nagy hangon szólt náluk valami rossz zene, ráadásul egy-egy számot szívesen állítottak végtelenre, és daloltak együtt harsányan az énekessel, de ennél többet nem írhattak a rovásukra. Éltek hatan – egyes lépcsőházi pletykák szerint nyolcan, mert két öreget biztosan rejtegettek, páran éjjelente látni vélték csontsovány alakjukat a lépcsőházban – a kicsi, ötven négyzetméteres odújukban, reggel látták csak őket, mikor a gyerekek óvodába és iskolába, a szülők pedig dolgozni mentek. Végigvonultak ilyenkor a belső udvaron, némán, a kapu mellett lakó hölgy szerint fenyegetően. „Mindig várom, mikor rúgják be az ajtót, és döfnek belém valami kést” – suttozta a nő szorongva az éppen beköltöző fiatal tanárnőnek – „Óvakodjon tőlük, elég egy rossz pillantás, és magának annyi.” [...] A fölötte lakó fiatal pár is szükségét érezte, hogy bekopogtassanak este hozzá, és rögtön a második mondatukban a ház rémeiről kezdtek beszélni. Hogy hát olyan rendes otthon lehetne ez, ha nem lennének itt „azok”. Csoda, hogy valaki egyáltalán ingatlant mert venni itt, ők azt hitték, a megüresedett garzon évekig várja majd új tulajdonosát. De ők sem tudtak semmi különösebbet említeni a meglévő rossz érzéseiken kívül. A tanárnő már másnap reggel látta a rettegett famíliát kivonulni, de számára nem volt bennük semmi igazán félelmetes. Azt viszont nem tudta nem észrevenni, hogy romáknak tűntek. Innen hát a reszketés, gondolta megnyugodva, és igazán megsajnálta a Családot, akiknek nem lehet könnyű egy ilyen ellenséges közegben élni. Ám az ő lába is a földbe gyökerezett, mikor úgy két hét múlva kilépett a lakásából, és a minimum kétméteres családfőbe ütközött. Egy pillanatra megdermedt, de aztán kierőltetett magából egy „jó napot”-ot, és szinte rohant a kapu felé. A következő egy hónapban ez szinte minden nap megismétlődött. A férfi hol közvetlenül a bejáratnál, hol a baljós árnyakkal teli lépcsőfordulóban, hol az udvaron ácsorgott, és nézte őt meredten. A lány valóban félni kezdett. Körbekérdezte az ismerőseit, mit lehet tenni, felhívta a rendőrséget is, de mindenhol azt a választ kapta, hogy amíg nem történik semmi, nem is lehet tenni semmit. Azt pedig, hogy egy lakó a házában álldogál, nem lehet megtiltani. Egy hónap után annyiban módosult a forgatókönyv, hogy a férfi meg is szólalt. „Egyszer majd beszélünk, jó?” A tanárnő remegve bólintott, és iszkolt tovább. Az idő egyre telt, és a lány már a költözésen gondolkodott. És egy reggel nem bírta tovább, gondolta, lesz, ami lesz, leüti, megöli, de odaállt a szomszéd elé: „Most mondja el, mit akar.” A nagydarab pasas hebegni kezdett: „Jöjjön arrébb, ide, a takarásba, nem akarom, hogy bárki lássa, magával csevegek.” A lánynak ekkor már mindegy volt, behúzódtak a pincék felé. És ekkor a férfiből dadogva buktak elő a szavak. Hogy hallotta az ablakból, a lány angolórákat ad, és ő senkitől nem tud órákat venni, mert érzi, tapintja a gyűlöletet, amikor csoportba ment, onnan is kinézték, magántanár nem vállalja. Tud fizetni, van munkája, de egyszerűen kell az angol, hogy játékterembe mehessen dolgozni. „Elvállal?” – nézett könyörgő szemmel a lányra. „Oh, csak ennyi? – szakadt ki a másikból. – Akár már ma este kezdhetünk.” A ház réme azóta letette a középfokú nyelvvizsgát, a lány a két nagyobbik gyerekét is tanítja. A ház azonban nem engedett: már a tanárnőnek sem köszönnek. De ő nem hajlandó félni. Tőlük sem.

Szempontok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját és az írói elbeszélésmódot! Írja le a Család mindennapi életét! Mutassa be, hogyan viszonyul a lakóközösség a Családhoz! Vizsgálja meg, miket tapasztal a tanár a Család mindennapjaival kapcsolatban! Írja le a családfő és a tanár megismerkedésének lépéseit, majd azt, milyen reakciókat vált ki ez a lakóközösségben! Fejtse ki, Ön szerint miért találkozunk egyre több előítéllettel a társadalomban! Adjon tanácsot, hogyan viszonyuljunk a mássághoz!

P 2 1 2 A 1 0 3 1 2 0 8

Lined writing area consisting of 24 horizontal black lines spaced evenly down the page.

P 2 1 2 A 1 0 3 1 2 1 0

Lined writing area consisting of multiple horizontal lines for text input.

Üres oldal